

Žuvačka za ligotavú korunu

MARIANNA GRZNÁROVÁ

Vydriapal sa mesiac v splne po atramentovom nebi tak vysoko, ako len vládol. A keď ustal, zahľadel sa na zem. Pod ním ležala krajinka zaliata mesačným svetlom a uprostred nej rybník, rybníček.

„Hej, ty!“ zavolať mesiac na žabu.
„Nevieš, čo sa to ligoce v tom rybníku?“

„Vyzerá to ako nová koruna,“ mienila žaba.

„Nemohla by si mi ju podať?“ spýtal sa mesiac. „Zbadal som ju prvý.“

„Keď len to,“ vraví žaba, „ja sa rada čabrem.“

Potom sa zošuchla z kameňa do vody tak zľahka, že vlnky, ktoré sčerila, neboli väčšie ako zúbky na okraji koruny. Uchopila ligotavú vec do mokrých prstov a opatrne podala mesiacu.

Mesiac nepovedal tak ani onak, ale

keď už držal korunu v hrsti, začal si robiť starosti. „Korunu by som mal,“ vraví. „Lenže čo za ňu?“

„Keby som mala korunu ja, kúpila by som si žuvačku,“ povedala žaba a všetky žaby na hladine prevrátili slastne oči.

„Žuvačka je dobrá vec,“ mienil mesiac. „Ale nebudú už obchody zatvorené?“

Žaba ukázala na breh, kde stál automat.

Mesiac skĺzol o kúsok nižšie, aby naň dočiahol. Chvíľočku šmátral, kým v ňom objavil medzierku. Potom pustil

do nej korunu a stisol páčku. V automa-
te zahrkotalo, zahrala muzika a do
žliabka vypadol obdĺžniček žuvacej
gumy. Mesiac ju vzal, rozbalil a vôňa,
ktorá sa nad rybníčkom rozplynula,
prehlušila na chvíľu aj vôňu rozkvitnu-
tej mäty.

Mesiac žul a cítil, ako mu žuvačka na
jazyku mäkne, ako sa mu v ústach
rozpíja sladkosť. Ale to najlepšie ho ešte
len čakalo. Tešil sa, ako žuvačku
natiehne, pokiaľ mu to len mesačná
ruka dovolí. Tešil sa, ako bude konče-
kom jazyka vytláčať žuvačkové bubli-
ny, až budú žabám oči vyliezať od
údivu.

A naozaj. Len čo roztiahol žuvačku
do tenkého bledého lúča a ona sa
zachvela nad rybníkom ako struna,
z vody sa ozvalo obdivné: óóóh!
Mesiac potom ohol trochu ruku v lakti
a rozkrútil gumový povrázok ako švi-
hadlo a žaby cezeň uveličene skákali.

„Dost!“ povedal. „Žuvačka je moja,
ešte by ste mi ju roztrhli.“

Vsrkol povrázok do seba, ale zároveň
sa rozkašlal, lebo mu zabehlo. Vtom mu
žuvačka vyfrkla z úst a plesla o hladinu
rybníka.

„Moja žuvačka! Kde je moja žuvač-
ka? Hej, nenašli ste moju žuvačku?“
volal mesiac.

Na vode sa zjavili páry guľatých očí.

„Túú! Túú!“ volali samopašne žaby,
lenže neniesli nič. Len vánok hýbal
trstinou okolo tmavého rybníka.

A mesiac čakal. Keď ho to zunovalo,
šiel spať.

Ale len čo ukázal rybníku chrbát,
kŕkanie žiab zosilnelo. A keď sa ešte raz
obzrel, pochopil, čo sa stalo s jeho
žuvačkou.

Kŕkajúce žaby vyfukovali nad hla-
dinu biele bublinky prilepené k širo-
kým ústam. „Kŕŕŕ!“ A bubliny splasli
a znovu sa nadúvali: „Kŕŕŕ!“

Guľovačka

RUDOLF DOBIÁŠ

Postavil som snehuliaka
zo snehových dún.
Vzali mi ho za vojaka —
tramta, rata, bum!
Nezavadzaj na sanici,
sadj na sane!
Už sa rútia tátošiči
dolu zo stráne.
Kto si bojko, sadni na pec,
na peci sa boj.
Ale kto si smelý chlapec —
po boku mi stoj!

Letí guľa snehová.
Snehová, nie delová!
Prvá strela ako muška
prefrngla mi kolo uška,
druhá zasa ako osa
oblizla mi konček nosa.
Tretia bola ako z dela.
Na chrbte mi zadunela.

Snehuliáčik-neboráčik
prišiel v boji o širáčik.
Stratil pušku, oko, nos,
a to všetko bez ponôš.
Nemračí sa, nehnevá.
Nadalej sa usmieva.

Najkrajší mravený zážitok

NATAŠA TANSKÁ

„Tak začni,“ povedal Milan.
„Čo začni?“ odsekol Juro. „Najprv napíšeme nadpis, nie?“
„Dobre. Tak píš: Môj najkrajší zážitok z prázdnin. Máš to? Ukáž. Píše sa prázdniny, a nie prázniny, somár!“
„Ale hovorí sa prázniny, a nie prázdniny,“ urazil sa Juro, „tak prečo sa tam má písať d?“
„Aby si mohol dostať guľu, keby si nemal kamaráta, ktorý ti pomáha a je múdry. Píš. Ale na nečisto.“
„Čo mám písať?“ vzdychol Juro a začal maľovať na okraj papiera slona.
„Predsa najkrajší zážitok z prázdnin, nie?“
„Ale ako mám začať? Začnem: Boli prázdniny.“
„To nepíš,“ povedal Milan.
„Prečo?“
„Keď je v nadpise, že je to zážitok z prázdnin, tak každý vie, že boli akurát prázdniny.“

Vlk a kocúr

LOTYŠSKÁ ROZPRÁVKA

Poľovníci so psami naháňali vlka, že ho zabijú. Vlk trielil pred nimi, dostal sa do akéhosi dvora a tam zočil kocúra.
„Kocúrik, kamarát, poraď mi, kde sa schovať pred poľovníkmi. Sú mi v päťách.“
„Popros suseda Kriša,“ vraví kocúr, „ten každému pomôže.“
„K tomu márne pôjdem,“ vraví vlk, „zadržol som mu barana.“
„Tak zájdi k Jurisovi.“
„Ani ten mi nepomôže. Zožral som mu kozu, dosiaľ mi to neodpustil.“
„Teda sa pohováraj s Klavom,“ radí kocúr.
„Kdeže, Klavovi sa nesmiem ani na oči ukázať, roztrhal som mu jahňatá.“
„Tak by ťa azda zachránil Janis.“
„Ech, veru nezachránil. Odvliekol som mu teľa.“
„Riadne si si navaril,“ hovorí kocúr. „Nenájdeš ty tu pomoc. Nena-darmo sa vraví: Aký požičaj, taký vrát!“

Prel. MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

O kladivku, ktoré stále rástlo

JÁN NAVRÁTIL

Mal som jedno kladivko
malé ani mak.
Celý deň mi klopkalo :
„Tiki-taki-tak.“

Podľa zvuku uhádol som,
že je v hodinách.
Žrazu z hodín frnk, a hladme —
už je ani hrach!

Dojedol som krajec chleba
lekvárový,
a hneď bežal s kladivečkom
k lekárovi.

Lekár vrazil: „Milý pane,
máte šťastie.
Veď to vaše kladivko
stále rastie.“

Odneste ho zlatníkovi
tepať zlaté prstene!
Svoje kladivko má choré,
vlastne zlomené.“

Klop a klop a ťuk a ťuk.
Žlato-krásne cinká.
Žrazu bola z prsteňa
zlatá palacinka.

„Tak napíšem: Raz sme s chalanmi natreli Karolovi
Majcovičovi bicykel marmeládou, aby sa lepil.“

Milan sa chytil za hlavu.

„Takto to nemôžeš.“

„Prečo nie?“

„Si chorý? Nemôžeš napísať, že tvoj najkrajší zážitok bol, že
si niekomu niečo vyviedol.“

„Naozaj,“ usúdil Juro po krátkom rozmyšľaní.

„Niečo mravné sa ti nestalo?“

„Nie.“

„Tak povedz iný najkrajší zážitok.“

„Fero. Kašina tak strašne zavýjal za plotom u Dančiakov-
cov, že starý Dančiak tri razy vybehol na dvor s palicou. Mám
to napísať?“

„Nie.“

„Prečo? To som ja nevyviedol!“

„Ale stál si za plotom a smial si sa...“

„To hej.“

„Tak vidíš. Niečo iné. Poriadne.“

Milan dlho rozmyšľal a potom mu prišla na um spásna
myšlienka:

„Napríklad neboli ste sa pozrieť, ako pracuje kombajn?“

„Bolí.“

„Tak piš.“

„Pišem: Išli sme sa pozrieť...“

„Počkaj! To sa tak nepíše, z ničoho nič. Musíš napísať,
že kedy. Napríklad: Jedného rána...“

„No dovoľ!“ rozčúľil sa Juro. „Veď si sám povedal, že je to
v nadpise, kedy to bolo!“

„Ale teraz je to pre krajší začiatok! Ani v knižkách sa nepíše,
čo sa stalo, hneď z mosta doprosta. Najprv sa dlho píšú také
veci, čo sa pri čítaní preskakujú.“

„Tak načo to mám písať, keď je to aj tak na preskakovanie!“

„Lebo ten najkrajší zážitok potom napíšeš krátko a nebudeš
mať dosť dlhú domácu úlohu, nie?“

„Myslíš, že je to tak aj s knižkami?“ zamyslel sa Juro.

„Že či,“ povedal skúsene Milan. „Tak len piš.“

„Pišem: Raz cez obed... To bude na preskakovanie.
A teraz ten zážitok:... sme sa išli pozrieť, ako pracuje
kombajn.“

„Vidíš, ako ti to ide,“ povedal Milan presne tak, ako to
hovorí ich súdružka učiteľka. „A teraz popíš, čo si videl.“

„Pišem: Keď sme prišli ku kombajnu, povedali nám, že deti
tu nesmú byť, aby sme už aj išli preč. Tak sme nevideli, ako
pracuje kombajn. Je to dobré? Milan! Čo je ti? Čo sa hádžeš
o zem? Iný najkrajší mravný zážitok nemám, aby si vedel!“

„Pre vás, majstre, veľké je,
poteším ním strýka.“
Nuž som zašiel navštíviť
strýka obuvníka.

„Dobré ráno, strýko,
chcete kladivo?“
„Pravdaže chcem, moje
tlčie nakrivo.“

Klop a klop a buch a buch,
potom tresky-plesky...
Kladivo mu z kopyta
naštiepalo triesky.

Tak som ho dal stolárovi,
hrubšie veci stlka.
Rozbil skriňu z javora
a stôl z buka.

Na drevo je nesúce,
bude na skaly.
Kamenár ním tlkol,
skaly praskali.

„Zostáva ti, kladivo,
búchať na kovy.“
Kováč si s ním rozbil
všetky nákovy.

Stojím nad zázrakom:
„Si ty teda tlk!“
„Práve taký hľadám,“
volá Valibuk.

Keď si ním chcel odohnať
osu z nosa,
netrafil. A kladivo?
Prepadlo sa.

Prvá jednotka

VASIL VIŤKA

Nataša si zobrala do školy bábiku Katku. Posadila ju vedľa seba a povedala:

„Seď ticho a počúvaj pozorne, čo hovorí učiteľka.“

No Katka nevydržala dlho sedieť na mieste. Len čo sa zvrtila Nataša, zvrtila sa aj ona. A keby sa len vrtela, dokonca sa žalostne rozplakala:

„A-a-a!“
„Kto to plače?“ spýtala sa učiteľka a pozrela sa prekvapene po triede.

„Katka,“ odvetila Nataša.

„Ešte je maličká,“ pohľadila učiteľka Katku po hlave. „Do školy ešte nemôže chodiť. Musíš ju dať do materskej školy.“

Aj Nataša chodila ešte nedávno do materskej školy. Bolo tam dobre, veselo. Ale dať tam Katku? Nataša zosmutnela. No iného východiska nebolo.

Na druhý deň cestou do školy zabehla do materskej školy a poprosila:

„Nemohla by Katka zostať u vás, kým budem v škole?“

Vedúca Mária Antonovna sa zasmiala a odvetila tak, ako vždy hovorievala mame:

„Netrápte sa, bude jej tu dobre.“

Nataša sa veselo pobrala do školy. Akoby jej kameň spadol zo srdca.

Sedela v lavici a usilovne písala písmenká. Nikto ju teraz nerušil.

„Mama,“ napísala Nataša. Učiteľka sa pozrela a povedala:

„Výborne!“ a prikázala napísať slovo ešte raz.

Nataša už držala pero oveľa istejšie a znovu napísala to drahé slovo. Učiteľka sa sklonila k Natašinmu zošitu a červenou ceruzou vpísala doň jednotku. Bola to Natašina prvá jednotka. Po vyučovaní sa Nataša rozbehla domov.

„Nesiem jednotku!“ kričala už na prahu.

„Nesiem jednotku!“

„Za čo, dcérka?“ potešila sa mama.

„Za mamu,“ odvetila Nataša. „Za teba, mamička!“

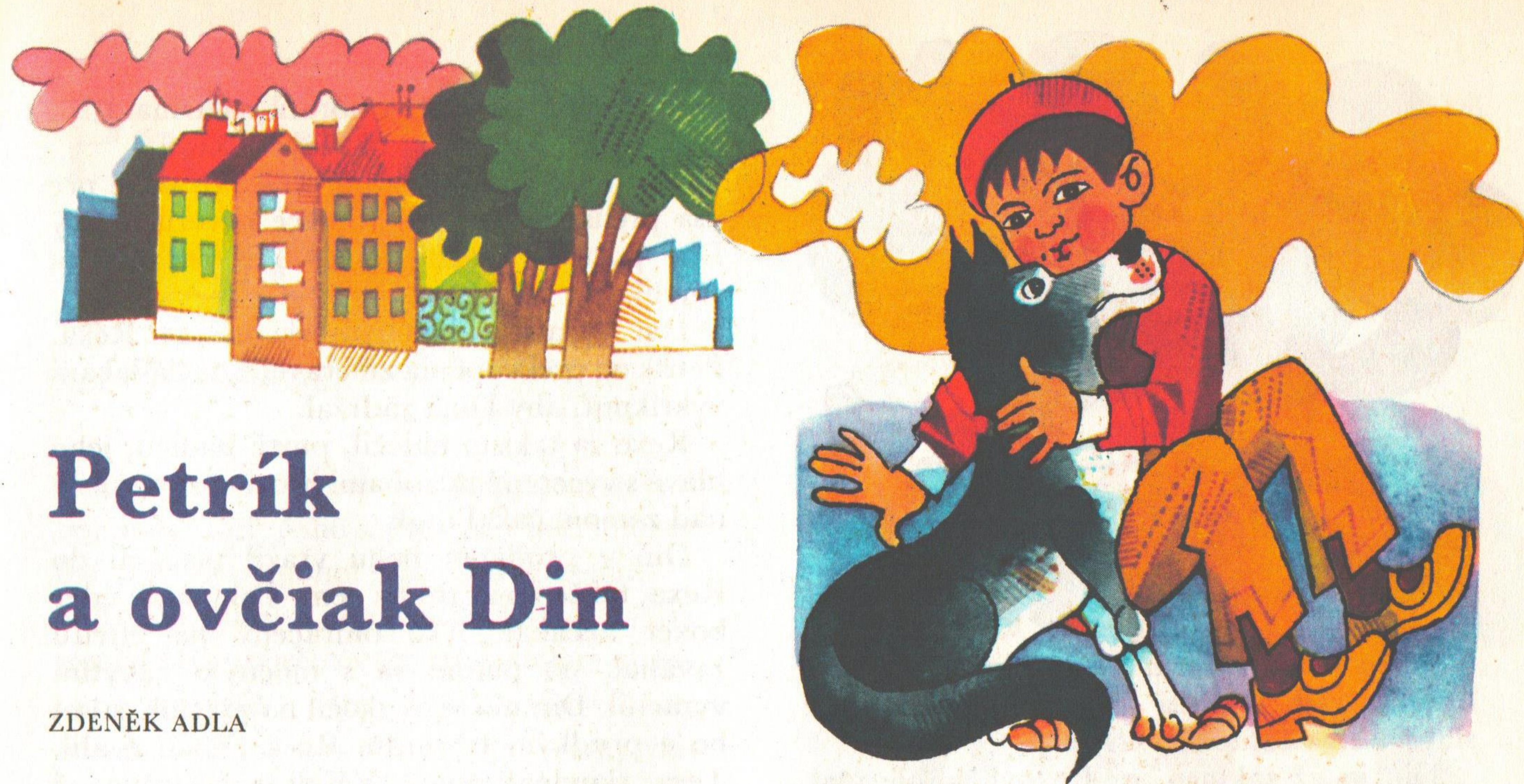
Až večer si Nataša spomenula:

„Och, a Katku som nechala v materskej škole. Zabehnem po ňu.“

„Už je neskoro, dcérka. Katka už spí.“

Nataši prišlo bábiky ľúto, no potom si spomenula na slová Márie Antonovny: Netrápte sa, bude jej tu dobre — a hneď sa upokojila.

Prel. K. ŠTVRTECKÁ

Petrík a ovčiak Din

ZDENĚK ADLA

Petrík má ovčiaka Dina. Vlastne má ho mama, pretože ho dostala na narodeniny. Občas je aj otcov. Ale stará sa oň predovšetkým Petrík. Pred raňajkami ho vyvedie von, po škole s ním chodí na stráň za mesto a dva razy do týždňa na výcvik.

Din vie, že má troch majiteľov, ale za svojho pána pokladá iba Petríka. Rodinu síce na zvyčajnej nedeľnej prechádzke počúva, splní príkazy „sadni, ľahni, k nohe“, ale to je asi všetko, čo je ochotný urobiť všetkým pre radosť. Ostatné umenie má iba pre Petríka. Na jeho povel preskakuje lavičky v parku, vystupuje ho, nech by sa mu Petrík schoval kdekoľvek. Keď mu na stráni prikáže „Ľahni a čakaj!“, Din leží, pozoruje Petríka, ktorý zatiaľ beží na druhý koniec, a len čo chlapec zdvihne ruku, Din k nemu letí ako šíp. Pribehne s rozžiarenými očami a ešte mu vďačne oblíže tvár.

Teraz je už Din zdatný ročný ovčiak; krásny, hravý a bystrý.

Vo štvrtok prišiel Petrík s Dinom znova na stráň za mestom. Chodí tam mnoho chovateľov psov — kólií, ovčiakov, setrov, aj celkom obyčajných havkáčov. Din sa so psíkmi pozdravil, ani jedného však nevyzval k zvyčajnej naháňačke a takisto sám nijakú výzvu

neprijal. Nemal na hru so psíkmi náladu. Hneď ako prišli, zadíval sa na Petríka, akoby chcel povedať: „Tak, Petrík, vyťahni z vrecka hadicu a hoď mi ju poriadne ďaleko. Chcem sa prebehnúť!“

Petrík veľmi dobre vedel, po čom Din túži, ako veľmi rád behá za kúskom obyčajnej hadice. Petrík ju môže hodiť ďaleko; do vysokej trávy aj do krovia. Din ju vždy nájde, s nadšením prinesie a túžobne čaká na ďalší hod.

„Hraj sa so psíkmi,“ povedal Petrík, „hadicu nemám.“ Úmyselne takto Dina naťahoval a napínal.

Dinove oči prosili ďalej: „Nerob si žarty, Petrík, dobre viem, že máš hadicu vo vrečku. Hoď mi ju, urob mi radosť...“

Petrík sa dal obmäkčiť, vytiahol z vrecka hadicu a hodil ju dolu stráňou. Din zajasal a vrhol sa za ňou.

„Pánabeka!“ zľakol sa vtom Petrík.

Hadica dopadla blízko pána Cimru a jeho veľkého boxera Rexa, známeho bitkára. Ten keď sa zjaví na stráni, mnohí majitelia psov radšej odídu inde.

Rexo zbadal hadicu a skočil za ňou skôr, ako k nej Din dobehol. Už ju má v zuboch a hrozivo čaká na Dina.

Petrík tĺpne hrôzou, čo sa bude robiť. Nebol by veru rád, keby sa tí dvaja pobili. Din je slabší a ruvačkám sa vyhýba.

Din je už takmer pri Rexovi, náhle však prudko zastane a obzrie sa na Petríka. „Čo mám robiť, Petrík? To je predsa drzosť — vziať mi hadicu.“

„Din, ku mne!“ vykrikuje Petrík vzrušene a váhavo zostupuje k pánu Cimrovi.

Din rozpačito stojí, spýtavo sa díva na chlapca. „Mám sa naozaj vrátiť, Petrík? Ty vari dopustiš takú nespravodlivosť? To si kamarát?“ Neochotne sa vracia k Petríkovi a vyčítavo sa obzerá na zlého Rexa.

„Ujo Cimra, váš Rexo vzal môjmu Dinovi hadicu. Prikážte mu, aby...“

„Čo ma po tom, chlapče. Rozkáž mu sám!“ hovorí pán Cimra s posmešným úšľabkom. Je na svojho boxera hrdý, ale súčasne sa bojí, že by ho Rexo nepočúvol, keby mu aj sto ráz rozkázal.

Din sa ukrivdene díva na Petríka, trasie sa hnevom a trpkosťou. Rexova drzosť ho ponížila. Zježená srst svedčí o tom, že by sa chcel brániť, ale vie, že bez Petríkovho rozkazu nesmie nič podniknúť.

„Ujo Cimra, prosím vás...“ opakuje Petrík zúfalo, pretože mu je Dina ľúto. Dokonca už aj iní ľudia dohovárajú Cimrovi, aby zabránil ruvačke.

„Vezmi si tú sprostú hadicu sám!“ rozkričal sa pán Cimra. „Alebo nech mu ju vezme tvoj

pes!“ škodoradostne sa obrátil na Dina. „No vezmi mu ju, vezmi!“ ukázal na Rexa.

Toto nemal pán Cimra povedať, to je pre psa predsa rozkaz. Petrík síce neveril, že by Din počúvol cudzí povel, ale tentoraz sa zmýlil.

Din vyrazil s bojovým revom na Rexa. Petrík od prekvapenia zmeravel a nevládal ani vykriknúť, aby Dina zadržal.

Rexo sa takisto naježil, pustil hadicu, jeho hlava s vycerenými zubami hrozivo zmeravela nad zemou, čakal útok.

Din v prudkom behu vrazil plecami do Rexa, takže ho zvalil na zem. Taký silný úder boxer nečakal. Ako omráčený na chvíľu zaváhal, no potom sa s mocným zavytím vymrštil. Din mu však skočil na zátylok, stisol ho a prudkým trhnutím Rexa znovu zvalil. Teraz skuvíňali obaja. Váľali sa po tráve, až Petríkovi vyhfkli slzy. Ľudia na stráni pohoršene kričali.

Odrazu sa v Rexovom hlase ozval čudný tón, zvuk strachu. Zbavil sa nového Dinovho objatia, prudko vyrazil — ale preč z bojiska...

Bolo to neuveriteľné! Mocný bitkár, po-strach psov na celej stráni, uteká pred slabším, ale spravodlivo rozhnevaným ovčiakom.

„Din, ku mne!“ vykrikoval vystrašený Petrík. Nechcel, aby Din Rexa prenasledoval.

Brechot psov prilákal na stráň mnoho ľudí. Spočiatku boli ohromení nerovným zápasom, v duchu čakali Dirťov smutný koniec, teraz však jasali nad víťazstvom slabšieho.

Dina oslavovali, ale ten si to neuvedomoval. Ležal pri Petríkových nohách, ťažko dýchal, bol spotený. Pomaly zdvihol k Petríkovi oči a previnilo sa naňho zadíval. Keď však zbadal Petríkov nežný úsmev a dokonca pocítil na chrbte jeho hladiacu ruku, vyskočil a oddane sa díval na svojho pána.

„Tak čo je, Petrík? Vari nevidíš, že mám v zuboch hadicu? Hoď mi ju!“

Petrík zahodil hadicu ďaleko pod stráň — teraz tam už Rexo nie je. Pán Cimra ho ešte hľadá, z diaľky sem zaznieva jeho písťalka.

Prel. MILAN NOCIAR

Prečo nečut' Jestela

KLIMENT ONDREJKA

Nie teraz a veť ani včera, no dosť dávno bol inakší ľud: čoho sa nemusel báť, toho sa bál, a čoho sa mohol báť, toho sa nebál.

Ani nečistoty sa nebál, a že by sa jej predsa trocha bál, musel sa strašiť Jestelom strašným, ktorý sa v izbe orýpanej, nebielenej zdržiaval. Živil sa vylizovaním neumytých lyžíc, mís poškrabovaním, vyjedaním zvyškov zo zababraných hrncov.

Nikomu sa ten strašný Jestel neukázal a iba taký ho uzrel, kto jest nevedel: kto si v jedení preberal, misu s haluškami na svoju stranu chýlil, spolujediacich o zápražok oberal, náhlivo sa do polievky púšťal, svoj diel si lyžicou občiaral a potom do rozpuku chĺpal. Takým sa ukázal ten strašný Jestel, no druhým sa ukazovať nechcel!

A veď ho nik ani vidieť nechcel. Iba sám kráľ sa ho nebál. Dal hrad ošarpať, zakázal ho riadiť a jedával ako nikto predtým. V jedení vrtal, uchytával škvarky spred kráľovčiat i kráľky, misu nepremiešaných halušiek držal na svojich kolenách k sebe navalenú, zamrvenky zjedol sám za vahan veľký. Nuž čo sa tu dalo čakať za času neveľa? Len zjavenie Jestela!

I zjavila sa onomu kráľovi nebojácnemu prišera neopísateľná, podoby nevyrečiteľnej. Preto ju kráľ neopísal, neorozprával. Len povedal, že je to hrozné a skoro nemožné! Že sa proti tej hrôze len jedno urobiť môže; čistiť, bieliť, miest, poriadne

jest, hrnce, vahance i lyžice hneď po jedení myť a vôbec čistotný byť.

Vyriadili hrad, umyli riad. A každý bol rád, že naisto nezazrie, čo zazrel kráľ.

Tak vraj bude isto,
pokým bude čisto!

Bolo raz jedno námestie

HANA DOSKOČILOVÁ

Bolo raz jedno námestie a vyzeralo celkom ako nádvorie nejakého zámku. Hrboľatá dlažba, dookola domy so stĺporadím, uprostred fontána a päť starých líp.

Keď svieti mesiac, voda vo fontáne je strieborná.

V noci každý rád uverí, že v domoch pod stĺporadím, v postieľkach s baldachýnom sladko snívajú rytieri a krásne princezné.

Ale ráno zívnu okná dokorán a mamičky do nich vyložia periny. Pruhované, s kvietkami alebo bodkami. A podľa tých perín sa hneď spozná, že námestie je naozaj námestie, ktoré sa na zámocké nádvorie iba ponáša.

DOM ČÍSLO SEDEM

Dom číslo sedem nemá iba číslo a kúsok stĺporadia ako ostatné domy na námestí. Má aj svoje meno. Volá sa U bielych bocianov.

Ťažký boj

RUDO MORIC

Priznám sa, nebola to moja myšlienka. Prišiel s ňou Fuňo, inakšie Ignác Jablonka, čo bývajú tri domy poniže.

Nebola to moja myšlienka, ale ja som na ňu doplatil.

Podme však pekne po poriadku.

Pribehol Fuňo pod náš oblok a čo vypiskuje, to vypiskuje.

„Ahoj, kamoš,“ vraví mi, keď som sa zjavil v bráničke.

„Ahoj, poď ďalej.“

Vošiel, no nechcel ísť dovnútra, lež ťahal ma do šopy. Potom si to rozmyslel a čiaral za šopu, kde hustá koruna jablone tvorí dobrú skrýšu. A rovno si odtrhol červené jablko a začal ho chrúmať. Aj som mal na jazyku, či si pýtal, a prečo najčervenšie, ale kým som stihol vysloviť čo len slovko, Fuňo sa nahne k môjmu uchu a tajomne vraví:

„Počul si, že sa bojuje za životné prostredie?“

Také čosi som naozaj počul. V telke aj v rádiu.

„Aj na našej ulici treba bojovať!“

Stále som nevedel, kam mieri, chňup jeden.

„Čo na mňa vytriešťaš tie pleštiaky?“ zasmial sa Fuňo a znova si odtrhol jablko.

„Veď už hovor,“ poháňam ho, keď sa dal prežúvať.

„Nedožičíš človeku kúsok jablka!“ začudoval sa s plnými ústami. A potom, keď prežrel, vraví:

„Tri autá z našej ulice nám svinia životné prostredie, čo ty na to?“

„My nemáme auto,“ ohradil som sa.

„Veď nevravím, že vy, ale povyššie vás má mäsiar Augustín, na opačnom konci Figurovci a oproti Hlívovci. Len sa pozri, keď štartujú, koľko dymu sa im valí z výfukov. A ty a ja to dýchame... Čo ty na to?“

Nevedel som, čo by som mal na to povedať.

„Keď nevieš, tak ti poviem,“ odtrhol Fuňo tretie jablko. „Zapcháme im výfuky, nech si potom smradia, čím chcú.“ A rozrehotal sa na plné ústa. A akoby odmenu za senzi nápad odšklbol si ďalšie jablko.

„Akože zapcháme? Čím, handrou?“

„Aj handrou by sme mohli,“ vraví Fuňo, „ale jablká budú lepšie. Tri jablká ožlieš ako nič. Veď potrebujeme len také krpatejšie, nie pekné. Aj červivé môžu byť.“

Hodil som plec. Pre mňa za mňa, červivými môžeme, veď aj tak hnijú na zemi.

A Fuňo hneď a zaraz uchmatol tri jablká a strčil si ich do nohavicového vrečka. A keď si ešte odšklbol dve, povedal, že s očisťovaním životného prostredia začneme večer, keď sa zotmie.

Aj sme začali. Vlastne ja som bol iba pozorovateľ, všetko spravil Fuňo. Začal pri Augustínovie dácii. Stačilo sa mu zohnúť a zasunúť jablko do výfuku. Keď sa priečilo, dlaňou ho potisol a už pevne šedelo. To isté sme urobili Figurovie

Vonia sušenými bylinkami a sirupom proti kašľu, pretože je to lekáreň. Vo výklade stoja dva bociany a jeden druhému zobákom obväzuje zlomené krídlo.

Sklený výklad svieti do tmy po celú noc. Ľudia si hovoria, že lekárnik Dolínek nikdy nespí. Možno je to pravda.

Keď Eliška ide zavčasn rána do mliekárne, pán Dolínek sa už prechádza popod stĺporadie.

AKO SA MÁŠ, ELIŠKA?

„Ako sa máš, Eliška?“ zavolá starý lekárnik na dievčatko v šatke.

Eliška iba hodí rukou:

„Ale, pán Dolínek. Zas mi budú prepichovať uši.“

Inokedy ani nečaká, kým ju pán Dolínek osloví, a zďaleka mu oznamuje:

„Už sa mi uši zahojili. Do školy idem bez šatky!“

O Eliškiných ušiach sa hovorí neprestajne.

Hocikto si preto robí z dievčatka žarty. Volajú ju Eliška s ušami. Ale pán Dolínek jej tak nepovie nikdy. On najlepšie vie, že chorý sa cíti vždy podľa toho, či ho choroba práve trápi alebo nie.

A predovšetkým dievčatko nefutuje. Lutovania si Eliška užije až-až.

DVE TETY

Dve tety, teta Anežka a teta Lucia, nerobia nič iné, iba od rána do večera dievčatko lutujú.

„Chúďa dieťa,“ zalamujú nad ňou rukami.

„Stále chorá, a k tomu bez mamy,“ vzdychá jedna väčšmi ako druhá.

Eliška má neraz chuť vyplaziť na ne jazyk.

„Nie som večne chorá. Niekedy som aj zdravá. A mám otca Kráľa. tak čo?“

Ale tety si nedajú a nedajú povedať.

OTEC KRÁL

Otec Král je celkom iný ako tety. Len čo pred domom U bielych bocianov buchnú dvierka jeho nákladiaka. Eliška beží schody-neschody a vletí mu rovno do náručia.

Obaja sa majú veľmi radi.

Cez týždeň jazdí otec po svete, a keď sa vráti, rozpráva o tom Eliške. Niekedy sú to príbehy veselé, inokedy plné dobrodružstiev.

„A pre uši sa netráp,“ hovorí.

„Keby tá nič nebolelo, ani by si nevedela, aké je to krásne, keď odrazu nebolí nič.“

Celý otec Král.

O všetkom sa s ním možno zhovárať, a bez lamentovania.

AKO TO BOLO S MAMIČKOU

Ako to bolo s mamičkou, vysvetlil otec Eliške už dávno. Zrazila ju splašená embéčka, a on sa potom na autá nemohol ani pozrieť. Nechcel si už sadnúť za volant.

Až raz si povedal:

A čo? Práve preto budem jazdiť. A budem jazdiť tak opatrne, aby som nikdy nikomu nijakú mamičku nezrazil.

„Mne za ňou nie je smutno,“ priznala sa Eliška.

„Buď rada. Človek nemá byť smutný, keď nemusí,“ usmial sa otec Král.

V tej chvíli mu však do spevu nebolo.

(Pokračovanie)

Prel. JÁN DONOVAL

embéčke. Hlívovie lada stála presne pod stĺpom s lampou, tam sme museli byť opatrnejší. Fuňo sa obzeral a zahundral, že naokolo niet živej duše. A šup jablko do výfuku.

„Počuj, autám sa nič nestane?“ pýtam sa Fuňa.

„Nič.“

„A chodiť budú?“

„Samoliter, veď kolesá sme im nechali.“

Stratili sme sa v tme a ešte chvíľu sme boli spolu, potom sme sa rozišli domov.

Bol najvyšší čas, lebo otec už hundral, kde sa túlam po nociach a hento toto.

A potom prišlo ráno. Také zahmlené a uplakané. Keď som vyšiel z bráničky, vidím, všetky tri autá z našej ulice stoja na tom istom mieste kde večer. To teda nebývalo. A mäsiar Augustín celý červený práve vyletel z dacie a čo nadáva, to nadáva. Otvoril kápotu a šfúra sa v motore.

Pochytilo ma zlé tušenie, nuž vzal som nohy na plecia a čo najrýchlejšie som zmizol z ulice.

Ale keď som sa na obed vrátil, kaša bola hore dnom.

Mama ma už čakala.

„Ach, ty lapajisko jeden, pre teba nám ešte susedia vynadajú.“

Musel som vyzerat veľmi hlúpo, lebo pristúpila ku mne a vraví: „Nehľad na mňa ako teľa, dobre ty vieš, o čom je reč.“

„Naozaj neviem, mama.“

„Nuž keď nevieš, tak ti poviem,“ mama bola červená ako rak. „Ja ti dám pchať jablká do výfukov!“ a dala mi oflinok.

„Nestačilo vyvieť beťárčinu Hlívovcom, takú istú patáliu majú Augustínovci aj Figurovci. Potom môžem prosíkať u mäsiara krajší kúsok mäsa, figu borovú dostanem.“ A nový oflinok.

Vyšiel som s farbou von.

„Smrad robia na ulici, len o to šlo. Čože sa stalo? Je tam toho, výfuk zapchať.“

„Vieš ty, koľko sa natrápili?“ vraví mama už miernejším hlasom. „Tuto pán Augustín div motor nerozobral. Aj batériu vybil, čo toľko štartoval. A po ňom sa začal trápiť Hlívovie Fero, ale to mu už mäsiar zavolať, aby sa pozrel do výfuku. A pani doktorka Figurová sa už vôbec nemusela trápiť, lebo len čo vyšla z bráničky, obaja jej volali, aby si vybrala z výfuku jablko. Spočiatku ani nerozumela, o čo ide, až keď jej Fero sám vybral jablko, pochopila, koľko bije. Bude mať ten Fero u nej poriadne očko. Potom chvíľu drkotali a zaraz sa pobrali k nám. Vraj vášho chalana sme videli, ako zapcháva výfuky. A zle-nedobre, uši mu vytrháme, esenbé oznámime a kdesi-čosi. Až mi vara vysadla na čelo.“

Potom sa mama upokojila a zdalo sa, že prehrmelo, no keď sa vrátil otec, znovu sa začala búrka. Mama mu všetko povedala a otec ešte ostrejšie na mňa. No vydržal som to. O Fuňovi som ani nemukol.

Napokon otec vyhlásil:

„Za trest v sobotu a v nedeľu sedíš doma, synáčik! Aspoň budeš mať čas na úlohy!“

Stáť som. Celá sobota a nedeľa v ťahu! A to len preto, že človek bojuje za životné prostredie! No po chvíli som sa upokojil. Každý boj je ťažký, no nie?

Matriošky

DAGMAR WAGNEROVÁ

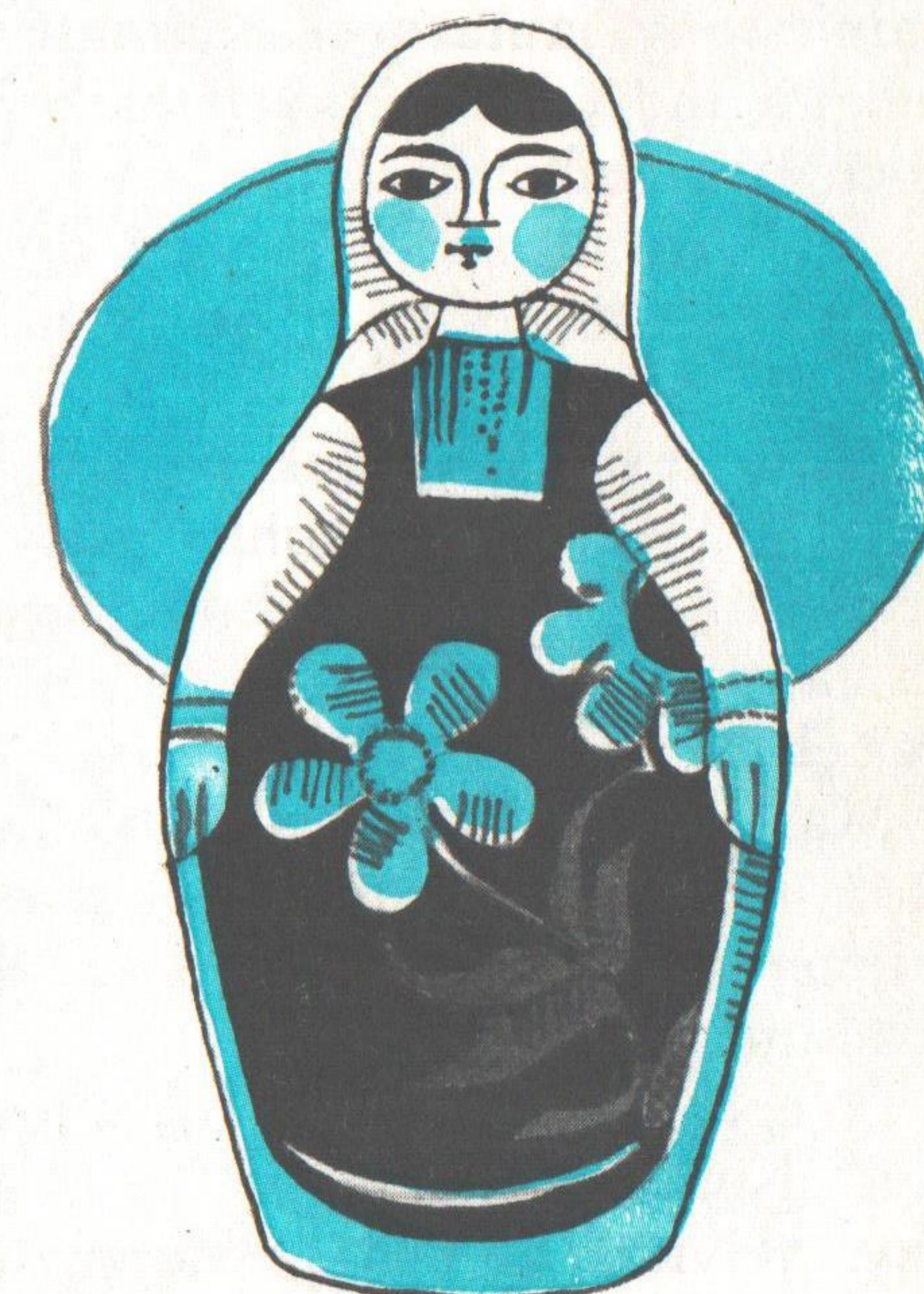
Na Svetovej výstave v Montreale v roku 1967 vystavovali matriošku zloženú z päťdesiatich figúrok.

*Očarila majstra deva.
Päťdesiat diev strúha z dreva.
Schoval bábu do báby,
schovávačka bola by...*

*A mne blyslo hlavou:
Ukry
tento veršík
do tej kukly.*

*Otvorím ju
a z tej kukly
iné kukly na mňa kukli,
bábik dlhý voj.
Kde skryjem verš svoj?*

*U najmenej v karaváne
v kartúnovom sarafáne.*

Kľúče od mesta

BRATISLAVSKÁ ROZPRÁVKA

KAPITOLA ŠIESTA,

v ktorej naši hrdinovia prepadnú zúfalstvu

Šuchot sa priam v okamihu zmenil na hukot, ako keď sa zošuchne zo strechy vrstva mokrého snehu. Martina a Ivko sa vyľakane poobzerali. A vôbec ich už neprekvapilo, že sa namiesto v jantárovej komnate ocitli kdesi celkom inde. Na vlhkých kamenných schodoch osvetlených fackou.

„Prečo sme odišli od toho dobrého uja?“ zastavil Ivko sestru. „Ani som sa nenapil šťavy.“

„Museli sme, Ivanček, braček môj. Veď on čakal odpoveď! Nemohla som mu predsa prezradiť, že ten boj prehrajú a že...“ hlas sa jej zatriasol, „že... stratíme samostatnosť... na celých tisíc rokov.“

Martina objala Ivka a rozplakala sa mu na pleci, ticho, srdcervúco. Cítil, ako mu na tom mieste vlhne tričko a ako sa vlhké miesto zväčšuje a rozrastá.

„Neplač, sestrička!“ hladkal ju po mokrom líci. „Neplač, duša moja.“ A aj jemu padali slzy. „Uvidíš, že aj tú exkurziu nájdeme, aj

domov sa dostaneme. A ja ti sľubujem, že sa už od teba nikdy neodtráim.“

Vyplakala sa Martina a napokon sa upokojila.

„Ty drobec!“ láskavo postrapatila Ivkovi vlasy a vtisla mu na temeno bozk.

„Tieto schody iste vedú do dajakej podzemnej chodby,“ pokračovala. „Vieš, koľko má Bratislava podzemných chodieb a pivníc? Starý ocko vrazil, že kedysi bola celá podkopaná: popod domy, popod ulice, ba vraj i popod Dunaj.“

Chodba sa rozširovala do akejsi komnaty. Z lúčnikov na stene padalo skúpe červenkové svetlo. Na stoloch a policiach stáli skúmavky a krivule, téglyky a mažiariky. V kúte sa zohýnal nad kahancom človek. V prstoch obratne skrúcal skúmavku a prihrieval ju nad plameňom.

„Viem, že ste tu,“ ozval sa pokojným hlasom. „Ale pohovajte chvíľu, lebo práve dokončujem pokús.“

„Sme u nejakého alchymistu,“ zašepkala Martina.

„A to je čo, ten amlichista?“ spýta sa tiež pošepky Ivan.

„Alchymista. Chemik, čosi ako vedec. Lenže hľadá niečo, čo sa nedá nájsť. Hľadá spôsob, ako z obyčajného kovu vyrobiť rýdze zlato.“

V kúte miestnosti zasyčalo a zaznel výbuch. Z mračna dymu sa vynoril pán, nestarý, nemladý, vysoký, plecnatý, s plešinou nad čelom. Pracovný plášť mal celý popálený, len sa tak z neho dymilo. Nalial si vody do mosadzného umývadla a umyl si ruky aj tvár. Potom si zobliekol plášť.

„Zdá sa, že ste mi priniesli šťastie.“

„Áno? A ja som myslela, že sa pokus nepodaril.“

„Naopak, bol úspešný. Pravda, okrem toho výbuchu. Ten som celkom neočakával, iba zasyčanie. Príroda má v sebe strašnú silu.“

Utreľ si tvár aj ruky, prihladil si vlasy, obradne sa odmlčal a mierne sklonil hlavu:

„Som majster prírodných vied a medicíny doktor Theophrastus alias Paracelsus.“

Aj Martina sa uklonila:

„Som Martina, žiačka deviatej triedy základnej deväťročnej školy a toto je môj brat Ivko, škôlkár.“

„Začul som na pol ucha, čo si vpravda bratovi o alchymistoch. Myslím, že je na tom čosi pravdy. Ako to, že si taká múdra?“

„Naša škola má špecializované triedy na matematiku, fyziku a chémiu. Ale ja nie som v tých predmetoch najlepšia, to už skôr

v histórii. V chémii je najlepšia Zuzka Kováčiková. Tá vie naspamäť celú Mendelejevovu periodickú sústavu prvkov.“

Profesorove oči horeli hlbokým záujmom.

„To je taká tabuľka, z ktorej sa dajú vypočítať všetky prvky na Zemi, aj také, ktoré ešte nie sú objavené,“ pokračovala Martina. „Tabuľka uvádza atómové váhy i mocenstvo a súdružka učiteľka nám práve na tej tabuľke vysvetlila, prečo sa povedzme zo železa nedá vyrobiť zlato.“ Vtom si Martina pritlačila dľaň na ústa. „Prepáčte, pán profesor, ale o vás som čítala, že ste zlato vyrobili — napriek tabuľke.“

Paracelsus sa zasmial:

„Nebolo ho veľa a vyšlo ma veľmi draho.“

„A ste zázračný doktor. Vaša sláva veky pretrváva.“

„Svetská sláva poľná tráva!“ hodil rukou Paracelsus. „V mojom liečení nie je nijaký zázrak. Choroba je porušenie základnej rovnováhy v tele. Chýba železo, vápnik alebo fosfor, niekedy chýba aj chuť žiť. V obnovení tej rovnováhy spočíva celé moje umenie. Nie som zázračný, neviem nijaké tajomstvá. Len príroda je zázračná. Príroda má ducha i srdce a má i svoje tajomstvá. Nesmierne ma láka odhaľovať ich.“

Paracelsus sa zadíval na Martinu. Dievčička akási, a on sa pred ňou takto rozkrákorí o svojom najhlavnejšom.

„Odkiaľže ste a kde ste sa tu tak nečakane vzali?“ začal z iného konca.

„Kde sme sa tu vzali, to by sme aj sami radi vedieť,“ zosmutnela Martina. „Vždy keď prejdeme cez dvere, sme kdesi inde.“

„Ako to — inde?“

„Tak. V inom dome, na inom mieste, v inom čase.“

„Aj v inom čase? A ktorý je váš naozajstný čas?“

Martina mu všetko rozpovedala: ako sa z dvadsiateho storočia ocitli zrazu v pätnástom, potom v šestnástom a sedemnástom a ako sa sem k nemu dostali rovno z deviatego storočia.

„Vôbec nevieme popredku odhadnúť, kde sa ocitneme. Už sme z toho celí zúfali.“

„Azda vlastníte kameň mudrcov?“ spýtal sa ticho. „Vraj iba kto má ten kameň, môže si takto chodiť svetom a časom.“

„Kdeže, pán profesor, nič také nemáme! My sme len išli so školou do múzea, všetko bolo celkom normálne. A tu odrazu — blúdime v čase.“

Martina sa znova rozplakala.

„A ktovie, ako ubieha čas tam u nás,“ pokračovala Martina. „Či už neprešli aj tri dni... alebo či nie aj tri roky...“

„Ako v tej rozprávke...“ znova sa zamiešal Ivko.

„A možno od nášho zmiznutia prešlo už toľko času, že nás už aj hľadať prestali,“ vzlykalo dievča. „Možno už oželeli akúsi Martinu aj akéhosi Ivka,“ nariekala čoraz zúfalejšie. „Možno už zabudli...“

„Mamička nie! Mamička iste nezabudla!“ vyhrkol Ivko a tiež sa rozplakal.

Chúdenca deti! pomyslel si profesor.

Do trošky vody nasypal akéhosi prášku, pridal zelinku a uvaril čaj. Kým ho pripravoval, tuho rozmýšľal.

(Pokračovanie)

Píše MÁRIA ĎURÍČKOVÁ
ILUSTRUJE MIROSLAV CIPÁR

Pomsta za Klondike

EUGEN GINDL

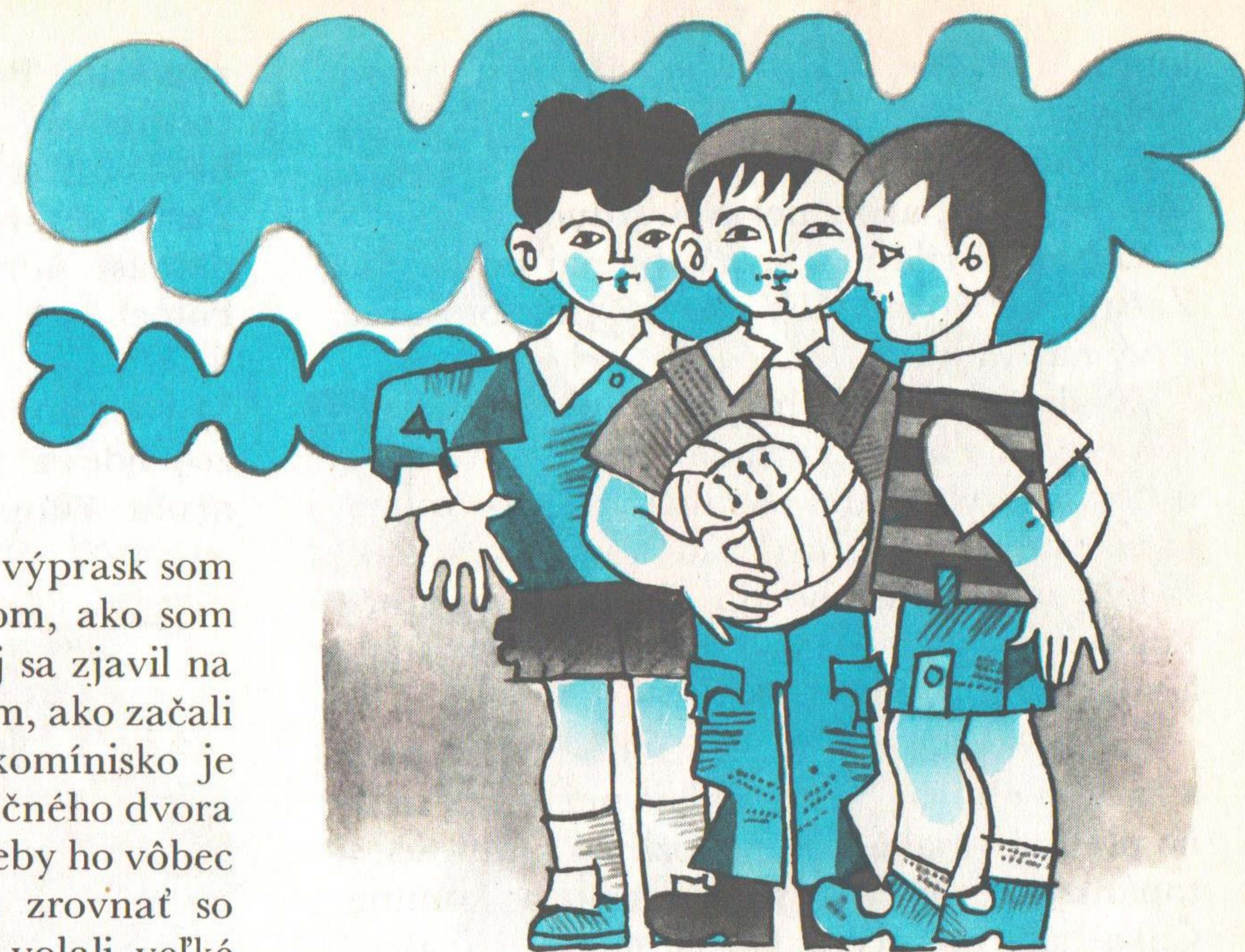
Tatko ma nikdy nebil. Riadny výprask som dostal iba raz. Dve hodiny po tom, ako som vyhral Šamajov memoriál. Šamaj sa zjavil na nemocničnom dvore krátko po tom, ako začali stavať ten veľký komín. Taký komínisko je paráda, ale my chlapani z nemocničného dvora sme si mysleli, že by bolo lepšie, keby ho vôbec nestavali. Pre komín mali totiž zrovnať so zemou našu Klondike. Tak sme volali veľké nemocničné smetisko na Sihoti. Klondike bola naozaj zlatá baňa. Mohli sme tam nájsť veci, aké nemal ani jeden chlapec v meste: farebné škatuľky a fľaštičky od všelijakých liekov, ampulky s poodpilovanými hlavičkami, hrdzavé pilníčky, staré pinzety, háčiky a skalpely. Pamätám sa, ako raz Glonko našiel na Klondike naozajstné zubárske kliešte.

Vedeli sme, že keď komín postaví, Klondike zlikvidujú a drahocenné smeti budú páliť vo veľkej peci. To sme nemohli nechať tak. A tak sme hneď prvý večer rozbúrali polmetrový okrúhly múrik z tehál, ktorý založili murári na veľkej betónovej kocke.

Na druhý deň murári podvihli múr o pol metra. Ten sme zbúrať nemohli, lebo ho ostal strážiť starý Cibula, podarený dedko z Palúdzky, ktorý nemohol v noci spávať.

Deň na to sa zjavil v nemocnici Šamaj. Taký nízky, čaptavý chlap, celkom plešivý. Na slnku sa mu hlava ligotala, akoby mal namiesto kože staniol. Šamaj prikvitol pre komín, ale nemuroval. Staval pre murárov lešenie a nakladal na drevenú koštruktciu kladky, cez ktoré ťahali na lešenie maltu a tehly.

Šamaj mal za hrubým remenným opaskom sekerku a s nikým sa veľmi nerozprával. Možno preto, lebo mal vždy plné ústa klincov.

Pred barakom, v ktorom Šamaj býval, mali sme futbalové ihrisko. Skoro každý deň, kým bol na komíne, hrávali sme futbal. Mal som vtedy parádnu, žltú loptu Olympic. Pasia bola s ňou hrať, kým raz Glonkovi nesadla zle na nohu. Lopta preletela cez okno na Šamajovom baraku a ostala dnu v izbe. Sklo zarinčalo, niekoľkí chlapani ušli.

„Cez okno sa dnu nedostaneme,“ povedal Glonko, „musel by som ho celé rozbiť.“

„Čo si,“ namietol som. „Šamaj by nás hnal.“

Šamaj buchotal hore na komíne, zdalo sa, že si nič nevšimol. Rozhodli sme sa, že dočkáme, kým skončí.

O siedmej večer zliezol z komína. Blížil sa k nám kolísavým, čaptavým krokom. Celý deň stíkal lešenie, ale aj tak mu ešte zvýšili v ústach kľince. Svaly na tvári sa mu pohybovali, zdalo sa, že tie kľince prežúva.

„Pán Šamaj,“ odhodlal som sa, „lopta nám...“

Ani sa na mňa nepozrel. Škrabotal kľúčom v hrdzavej zámke, otvoril a zacapil za sebou dvere. V baraku sa pol minúty nič nepohlo. Potom sa dvere znova otvorili. Šamaj sa rozkročil pred prahom, v jednej ruke držal

loptu, v druhej nôž. Pozrel na nás, potom niekoľko ráz pichol do lopty, stlačil ju v prstoch a hodil nám ju pod nohy. Bez slova sme počúvali, ako z nej syčí vzduch.

Od tej chvíle mal u nás Šamaj po chlebe. Začali sme rozmýšľať, ako sa mu pomstíme. Prvý nápad mal Glonko:

„Nalejeme mu do bagančí lep.“

Večer si Šamaj vykladal pred dvere svoje obrovské, vyčaptané baganče. Glonko zohnal kancelársky lep. Hneď ako sme sa vrátili zo školy, naliali sme ho do obidvoch bagančí. Potom sme sa skryli za naukladané tehly a pozerali, čo sa bude robiť.

Šamaj vyšiel z baraku, sadol si na prah a začal si obúvať baganče. Nič nezbadal, možno preto, že mal hrubé ponožky. Zašnuroval si topánky a o chvíľu už stíkal lešenie na komíne. Čakali sme do večera. Chceli sme vidieť, ako si bude zobúvať baganče, ale neodvážili sme sa priblížiť k oknu. Až po dvoch hodinách sa osmelil Glonko. Chvíľu nazíral a potom nám kývol rukou, aby sme prišli. Šamaj ležal horeznačky na posteli, nohami k oknu. Chrápá. Na jednej nohe mal ešte rozošňurovanú baganču, na druhej iba hrubú ponožku s odtrhnutým spodkom. Zvyšok ostal prilepený na podrážke. Prskali sme od smiechu a spokojní sme odišli domov.

Na druhý deň vyšiel Šamaj z baraku akoby nič. Klinec v ústach, baganče na nohách. Po rebríku sa vysúkal hore na komín a začal robiť. No my sme už mali pripravené ďalšie číslo. Glonko vypriadol kdesi kusisko rozbitého zrkadla.

„Posvietime si na neho!“ zaškeril sa.

„Odkiaľ?“

„Zo starej klubovne.“

Komín mal už vtedy dobrých dvadsať metrov. Klubovňa bola na treťom poschodí, rovno oproti komínu. Glonko chytil slnko do zrkadla, zacielil a po Šamajovi začala poskakať biela škvrna. Keď zatíkal klinec, namieril mu Glonko do očí. O chvíľu sme videli, ako stojí a potriasa rukou. Poriadne si musel klepnúť po prste. Aspoň pol hodiny sme mu tým zrkadlom vytierali oči. Nakoniec sa mu to

zunovalo. Prehodil sa cez okraj komína, začal zostupovať. Utekali sme preč, aby nás v klubovni nenačapal. Ale Šamaj sa o nás nestaral. Zašiel do nemocničného bufetu, kde si za pätnásť korún kúpil okuliare proti slnku. Potom sa vrátil na komín a stíkal do večera.

Šamajova nevšímavosť nás poriadne škrela. Mysleli sme si, že bude hromziť, naháňať nás, že pôjde žalovať. Nebáli sme sa. Mali sme proti nemu tú dopichanú loptu. Ani vo sne nám však

neprišlo na um, že ním nepohne ani lep ani zrkadlo. Bez nadšenia sme hýtali, čo mu ešte vyvedieme. Potom sa však začali letné prázdniny. Musel som ísť s našimi na chatu, a keď som sa o dva týždne vrátil, komín už bol hotový. Murári položili posledný šteblík železného rebríka, upevnili hromozvody a vztýčili glajchu. Teraz už mali naozaj po fajronte. Zato Šamaja čakala najchúlostivejšia robota.

Keď som prišiel ku komínu, stálo tam už zo sto ľudí. Medzi nimi aj Glonko, Peter Bandurka a ostatní chlapci. S otvorenými ústami hľadeli hore. Vysoko, ešte tri metre nad okrajom komína, kolísal sa na ohýbajúcom smrekovom stožiar chlap. Keď zalomcoval rukami, stožiar sa prehol až cez okraj komína.

„Kto je to? Šamaj?“ spýtal som sa.

Glonko prikývol. Videl som, že je celý bledý. V oboch pästiach krčovito zvieral palce.

„Drž mu palce, lebo zletí,“ povedal.

Videl som, že aj ostatní chlapci zvierajú palce, až im prsty obeleli.

„Blázon,“ povedal akýsi chlap za nami, „nevzal si ani bezpečnostný remeň.“

Šamaj medzitým nohami tuho stískal drsnú guľatinu, ľavou rukou sa pridržal doštičky. V pravej mal sekeru a vypačoval ňou klinec. Hrbatý Vandík doniesol ďalekohľad. V ďalekohľade bol Šamaj na dosah ruky. Videl som, ako mu steká po tvári pot. Vtom sa to stalo.

Ešte skôr, ako dopadol, ľudia vykriekli.

Ležal uprostred dvora. Nikto sa od hrôzy ani nepohol. Až po chvíli sa pretlačil zozadu starý Kupsák, nemocničný poštár, a prikryl ho čiernym plstným plášťom.

Na pohrebe sme Šamajovi neboli. Odviezli si ho príbuzní kdesi na východné Slovensko. My sme na Šamajovu počesť usporiadali memoriál. Pozvali sme aj troch mešťanov. Memoriál sa konal na komíne. Po hromozvode sa bolo treba vyštverieť po prvý stupeň rebríka a potom hore, po rebríku, až kým borca nezastavil strach. Súťažilo nás jedenásť, vyhral som ja. Vyliezol som zo všetkých najvyššie. Možno by som bol doliezol až na samý vrch, keby sestričky v ubytovni pod klubovňou

neboli narobili štabarc. Pod komín prišla sanitka, sestričky s nosidlami, ba ktosi zatelefonoval aj hasičom.

„Už aj poď dolu!“ vykrikoval tučný Tóth.

Dôstojne som sa sunul dolu komínom. Po dvadsiatich stupňoch som minul červené iks. To bola Glonkova značka. Označil miesto, odkiaľ sa začal vracieť. Postupne som míňal značky ostatných chalanov. Na poslednom stupni rebríka som sa zastavil:

„Tak lez, sopliak jeden, už nech si dolu,“ ziapal Tóth.

„Iba keď mi sľúbite, že ma nezbijete.“

Nepovedal nič. Možno, že mi od rozčúlenia dobre nerozumel. A tak som sa tie posledné štyri metre bleskovo spustil po hromozvode, a kým sa Tóth a ostatní spamätali, mykol som cez kužele navozeného uhlia.

„Však počkaj,“ kričal za mnou Tóth, „budem žalovať otcovi.“

Nebál som sa, lebo otec ma nikdy nebil. Ale tentoraz som sa prerátal. Otec si odpásal remeň a tak ma zmaľoval, že som mal celý zadok modrý. Ale ja som si z toho nerobil nič. Za víťazstvo na Šamajovom memoriáli by som zniesol aj viac. Najmä potom, keď sme v Šamajovom baraku našli úplne novú loptu Olympiic.

O krakovskom šarkanovi

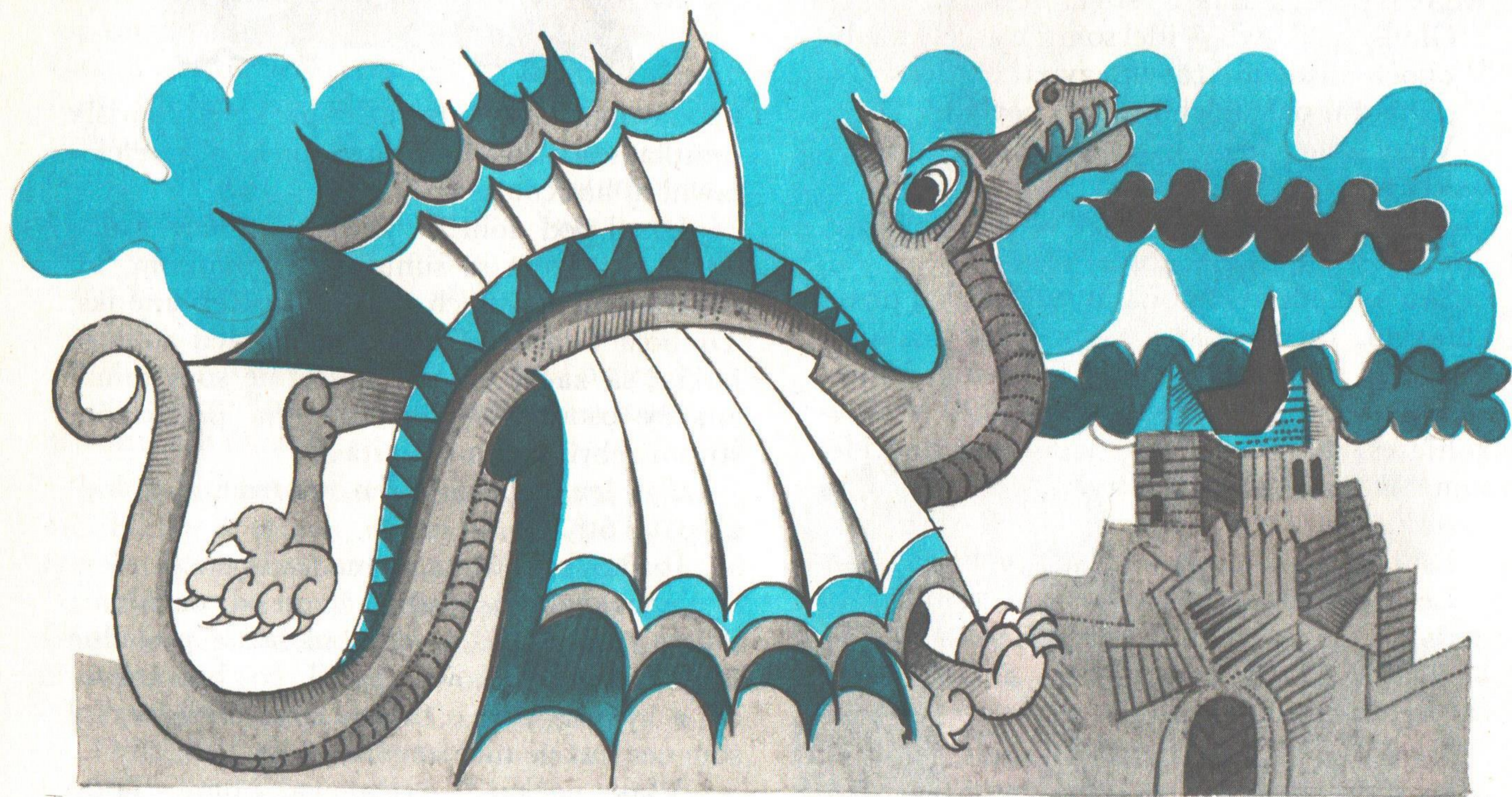
Upravila MARIE MAJTÁNOVÁ

V tých pradávnych bájnych časoch, keď slovanské kmene opúšťali rodné chyže, tak ako dieťa opúšťa kolísku, z ktorej vyrástlo, usadil sa v povodí hornej Visly veľký a mocný kmeň — Vislania.

Na strmom brale nad riekou si vybudovali pevný drevený hrad. V hrade býval a svojmu

kupecké vozy, preplnené cudzokrajným tovarom, tamto zas majstroval švec, krajčír, hrnčiar, pekár. A dolu pri rieke veselo klepotal mlyn.

Až jedného dňa sa slnce zatmelo a na hradnú skalu sa zniesol čierny šupinatý šarkan. Hadími očami premeral celý kraj a potom sa

ľudu spravodlivo vládol múdry knieža Krak. Podľa neho nazvali hrad Krakov.

Dobre sa vodilo Vislanom pod vládou spravodlivého kniežaťa. Pribúdali obrobené polia, rozrastali sa čriedy červených kráv i kučeravých oviec a v podhradí vrel rušný život: tu kováči mlátili do kovu, tam rachotili

vtiahol do jaskyne rovno pod krakovským hradom. Usalašil sa ako doma a hneď sa aj dal do gazdovania. Čo zdrapil, to už nepustil, kde vstúpil, tam tráva nerástla.

Neboráci Vislania s plačom a nárekom hľadali pomoc u svojho kniežaťa. Lenže Krak bol bezmocný. A pomôcť nevedeli ani žreci

a hádači, ani veštcí a zaklínači, čo predpovedali osud sveta z ťahu vtákov, zo smeru dymu alebo z postavenia hviezd.

Krak strácal nádej. Ľudia utekali do hôr, dediny zívajú prázdnotou, úrodné polia zarastali bodľachom a žihľavou.

A vtedy, keď už celému kmeňu hrozila záhuba, priviedli ku kniežaťu ševca Skubu z podhradia.

„Vraví, že on by vedel pomôcť, jasný knieža!“

„Naozaj by si vedel?“ svitla kniežaťu nádej.

„Jasný knieža,“ hovorí Skuba. „Prikáž doniesť jedného zabitého vola, jedného barana a za súdok síry. Pripravím šarkanovi takú večeru, po ktorej sa už nikdy nepreberie.“

Knieža kývol rukou a služobníci hneď priviekli vola, barana i súdok so sírou. Švec vyhodil zo zvierat vnútornosti, nasypal dnu síru, pridal rozpálené drevené uhlie a horúcu smolu.

Potom telá zašil a s pomocou mocných mládencov zavliekol pred šarkanu dieru.

Len čo obluda zaňuchala čerstvú krv, vytiahla sa z brloha a vola i s baranom prehltla ako malinu.

Ej, ale bolaže to horká malina! Bolaže to páľivá pochúťka! Pálila a štípala, akoby mu celé vnútro plameňom vyžihali!

S revom sa šarkan priplazil k rieke Visle a pil a pil a pil.

Ale ani to mu neprineslo úľavu, ba bolo ešte horšie: rozdúvalo ho, driapalo, trhalo mu vnútornosti.

Zvíjal sa šarkan, ručal, reval, až napokon pukol.

Zajasali na hrade i pod hradom. Natešený knieža vyobjímal Skubu a vymenoval ho za svojho popredného radcu. Šarkanovi vlastnoručne odťal hlavu a kázal ju nosiť po celej krajine, aby všetci na vlastné oči videli, že je už nešťastiu koniec.

S radosťou sa ľudia navracali do svojich opustených domovov.

A zasa spievali pluhy a bučali čriedy kráv a rozvonieval nový chlieb a kvitli remeslá, obchod i celá krásna poľská krajina.

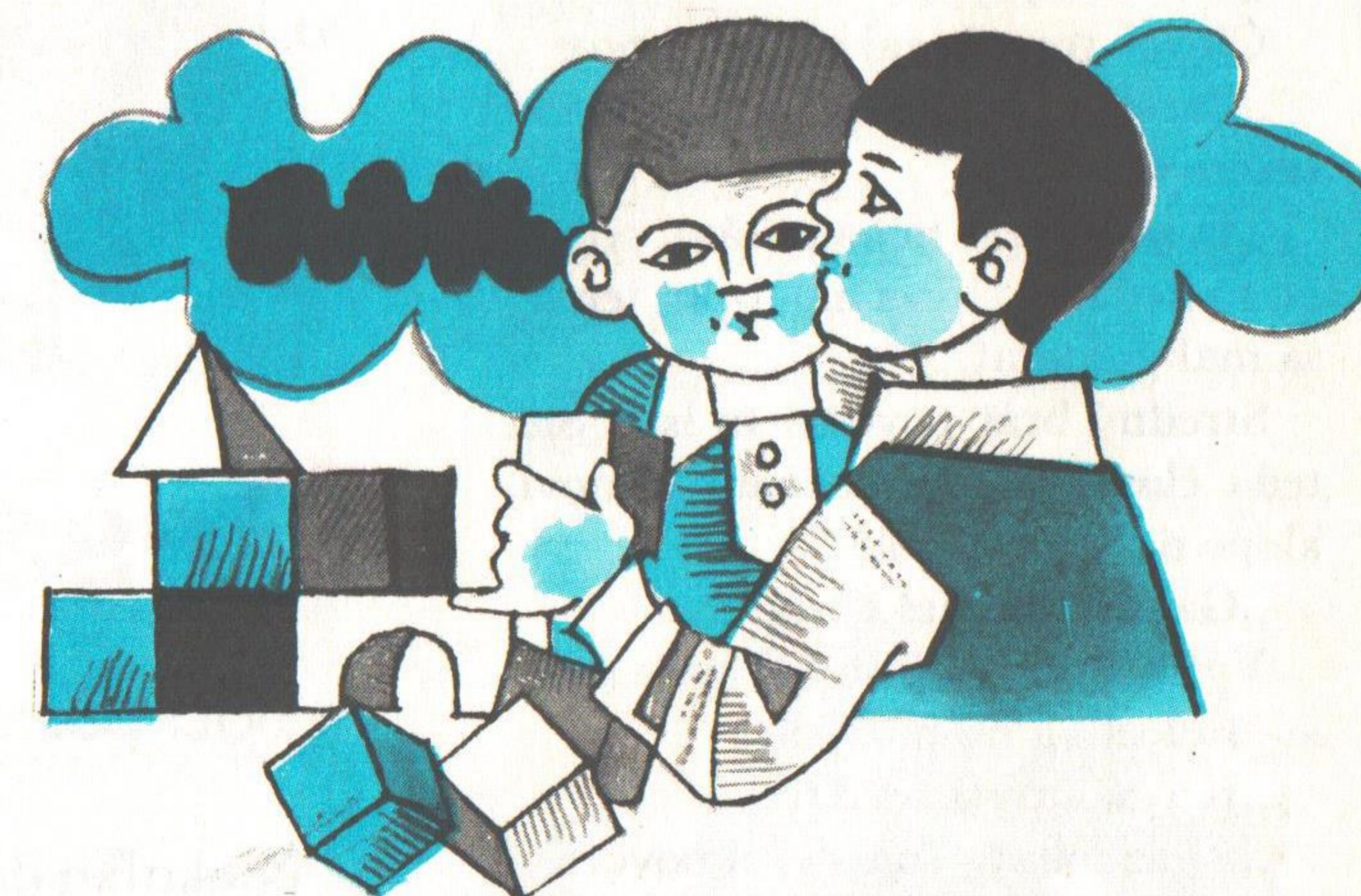
ZUZANA ZEMANÍKOVÁ

Píšem, píšem písaničku

*Píšem, píšem písaničku,
malú báseň proti vojne.
Prosím si mier pre mamičku,
a nie časy nepokojné.*

*Prosím si mier pre otecka,
nechajte nás spolu hrať sa!
Vojna by ho zavolala —
a čo ja a jeho práca?*

*Prosím si mier pre nás všetkých,
pre brata i pre sestričku.
Aby nikdy nebolo zle,
píšem, píšem písaničku.*

Slnečná básnička

*Slnko, sviet na vršky,
na dolinky,
nech je svet brlôžtek
teplulinký!*

*V tom brlôžku mama, tata
chránia svoje medvedatá.*

Obilné zrno

GRUZÍNSKA ROZPRÁVKA

Oral raz človek zem radlom a vyroral obilné zrno veľké ako orech. Odložil radlo, šiel domov a povedal si: nebudem pracovať dovtedy, kým nenájdem ľudí, čo pestovali takéto obilie.

Pobral sa hľadať ich. Dlho chodil, kým sa dozvedel, že v jednej dedine žije stavec, ktorý by to mal vedieť.

Prišiel človek do dediny, našiel dom, klope na vráta:

„Gazda, hej, gazda!“

Ozvala sa vetchá starena.

„Muža máš doma?“ spytuje sa človek.

„Doma!“

„Chcem ho o niečo požiadať.“

Na priedomie vyšiel starký a spytuje sa:

„Čo chceš, synak?“

Človek mu ukázal obilné zrno:

„Pamätáš na časy, keď sa rodilo takéto obilie?“

„Ja sa už veru nepamätám, synak, no tu neďaleko býva môj brat, ten by sa mal pamätať.“

Stredný brat povedal to isté. Šiel teda človek k najstaršiemu bratovi, klope na vráta a volá:

„Gazda, príjmeš hosťa?“

Vyšla žena — urastená, krv a mlieko, radosť na ňu pozrieť.

„Kto si a čo si želaš?“

„S gazdom by som chcel hovoriť.“

„Spí. A ja som tu gazdiná. Povedz, čo potrebuješ.“

„Nie. Nepoviem, radšej na neho počkám.“

Človek čakal. Dlhý čas uplynul, no gazda sa stále neprebúda a gazdiná ho nechce zobudiť. Človek zosmutnel a žena si pomyslela: idem ho teda zobudiť. Gazda vstal, opláchol si tvár a pozrel sa do zrkadla. Na hlave sa mu zablysol jeden šedivý vlas. Pozval hosťa, rozdelil sa s ním o chlieb a spytuje sa ho:

Desaťhaliernik

RUDOLF DOBIÁŠ

Niekoľko dní, možno niekoľko týždňov ležal v prachu cesty desaťhaliernik. Niekoľko ho idúcky z obchodu vytrúsil z vrečka. Bez zvuku dopadol na zem a zostal na nej ležať. Odvtedy sa prepadal čoraz hlbšie. Zasýpal ho prach, zalievali dažde. Niekedy, keď sa mu podarilo uvidieť slnko, usiloval sa zo všetkých síl odrážať jeho kolmé lúče, hanblivo sa blyšťal, ale nik mu nevenoval pozornosť. Kto by sa aj unúval pre desaťhaliernik? Veď zaň nemožno nič kúpiť, nikomu s ním urobiť radosť. Keď ho ľudia aj uvideli, obišli ho, alebo stúpili naň, akoby mu tým chceli dať najavo, že bezvýznamné veci ich nezaujímajú.

Tak plynuli dni, týždne. Desaťhaliernik viac spal, ako bdel. Sny mu vracali bývalé šťastie.

Najčastejšie sa mu snívalo o malom dievčatku. Malo teplé, mäkké prsty. Často sa s ním hrávalo. Býval spolu s inými mincami v malej čiernej peňaženke. Raz otcovi dievčatka chýbalo zopár drobných na cigarety alebo na pivo. Bez súhlasu dievčatka si vzal mince z peňaženky. Najskôr koruny, potom aj desaťhalierniky. Dievča sa rozplakalo.

„Čuš, ty hlúpa!“ okríkol ju otec. „Veď je to iba pár halierov. Keď dostanem výplatu, vrátim ti ich.“

Dievča však neprestalo plakať.

Tak začal desaťhaliernik putovať po svete. Raz v samoobsluže autobusu miestnej dopravy chýbalo drobnej babke desať halierov na zakúpenie cestovného lístka. Prehrňala sa v peňaženke, aj vo vrecku hľadala, ale desaťhaliernik nenašla...

„Lutujem,“ povedal vodič. „Lístok stojí korunu.“

Už-už sa chystala starká z autobusu vystúpiť, keď mladík v modrej rozhalenke podal vodičovi desaťhaliernik.

Vtedy mal desaťhaliernik taký neobyčajný pocit. Ľudia by ho nazvali šťastím. Bol šťastný, že ho niekto potreboval.

Tak putoval z vrečka do vrečka, z mesta do mesta. Naučil sa poznávať ľudí. Vedel rozoznať aj veselých od smutných. Veselí idúcky po ceste štrngali mincami vo vrecku, akoby volali na okoloidúcich:

„Hej, vážení! Nepôjdeme si na chvíľočku niekam sadnúť? Hoci na kávičku do kaviarne. Mám toľko veselých zážitkov a rád by som sa s niekým podelil o svoju radosť.“

Smutní ľudia sedávali za stolom pri káve sami. Bez slova kládli na stôl mince a odchádzali bez pozdravu.

Niekedy sa mu pošťastilo dostať sa späť do tých istých rúk, z ktorých pred niekoľkými týždňami alebo mesiacmi odišiel. Obyčajne o tom ľudia nevedeli. Vrátil sa aj do malej čiernej peňaženky dievčatka, ktoré mal rád. Dievča ho však spolu s inými mincami vybralo z peňaženky a za peniaze si kúpilo jahodovú zmrzlinu. Ako rád by jej bol vtedy pripomenul, že ju pozná, že na ňu nezabudol, ale zmohol sa iba na krátke cinknutie.

Raz sa ocitol v elegantnej kabelke. Kabelku naplnila omamná vôňa. Jej majiteľka vybrala desaťhaliernik spolu

„Čo ťa priviedlo ku mne?“
Človek mu ukázal obilné zrno:
„Pamätám, akože by som nepamätal takéto obilie rodilo?“
„Pamätám, akože by som nepamätal. Len vyčkej, dojeme a porozprávam ti.“

Keď dojedli, povie gazda žene, ktorá mala onedlho rodiť:

„Nože vyjdi na povalu a prines nám dyňu.“

Žena odbehla a priniesla dyňu.

„Nie túto, zabejni a vyber druhú,“ hovorí muž.

Žena odbehla, dyňu odniesla a znovu sa s ňou vrátila.

„Lepšiu vyber, inú prines,“ vraví znova muž.

Aj tretí raz žena odbehla, aby

priniesla dyňu. Keď ju rozrezali a zjedli, hovorí hosťiteľ:

„Zrno, na ktoré sa pýtaš, je ešte z čias, keď sa dvaja bratia delili. Jeden bol ženatý, druhý slobodný. Keď zrno sypali do vriec, slobodný vraví ženatému: Vezmi si viac, máš rodinu, viac potrebuješ. A ženatý mu na to: Nie, ty si vezmi, si slobodný, máš veľké výdavky. Jedno zrno vytratili a ty si ho našiel.“

„Ešte mi toto povedz: ty si zo všetkých najstarší, a predsa si mladý. Tvoji bratia sú už vetší starci. Prečo je to to tak?“

„Nedbám, poviem ti to. Moji bratia, najmladší i stredný, majú zlé ženy, trápia ich, preto zostareli. No moja žena je dobrá, nemám prečo ostariet. Do dnešného dňa som nemal ani jeden šedivý vlas. Dnes sa mi jeden zaligotal, lebo ma žena skôr zobudila. A vidíš, aká je. Už-už bude rodiť, a jednako tri razy vybehla na povalu. A vari tam mám dyňovisko? Jedna-jediná dyňa tam bola, no nepriechla sa. Preto ani ona nestarne, i keď už nemá rok má za sebou.“

Prel. K. Novák

s vreckovkou. Ticho z nej vypadol na cestu. Ako ubiehali dni, strácal nádej, že sa na jeho osude čosi zmení. Pri predstave, že sa ho už nikdy nedotknú ľudské prsty, bolo mu takmer do plaču.

Jedného dňa začul akýsi šuchot a detský hlások. Blízko neho sa hral asi trojročný chlapec. Žltou lopatkou odhadzoval prach z cesty. Uvidel desaťhaliernik a zhíkol:

„Peniaz! Aký krásny peniaz!“

„Zahod' ho,“ povedala chlapcova matka prísny hlasom. „Nevidíš, aký je špinavý?“

Chlapec si spomenul, že aj on býva často špinavý, a keď sa potom doma poumýva, zasa býva čistý. „To isté môžem urobiť aj s peniazom,“ pomyslel si. Večer desaťhaliernik poumýval v umývadle a vzal ho so sebou do postele. Držal ho v dlani, ktorú si podložil pod hlavu.

Niektorí ľudia veria, že v morskej mušli počujú šumieť more. Čo mohol počuť chlapec, ktorý namiesto mušle držal pri uchu úbohý desaťhaliernik!

Takisto začul šum. Šumelo more ľudských hlasov, ktorými bol desaťhaliernik naplnený ako morské brehy vodou. Vynahradzoval si tak niekoľkomesačné mlčanie. Zakrátko sa chlapec dozvedel veľa o svete a ľuďoch, preto si desaťhaliernik obľúbil. Nebol by sa ho vzdal za nič na svete, ani za mnoho väčšiu a vzácnejšiu mincu.

O jednom dome nad Havanou

KLÁRA JARUNKOVÁ

Slávny spisovateľ Ernest Hemingway bol Američan, dlhé roky žil v Európe, zo všetkých miest na svete mal však najradšej svoj kubánsky dom neďaleko Havany.

San Francisco de Paula — tak sa volá kopec i dom, ktorý na ňom stojí. Je dnes dobre opatrovaným múzeom a hovorí mnoho, veľmi mnoho, ak nie všetko o spisovateľovom živote.

Dom je to nevelký, prízemný: obývacia izba, spálňa a pracovňa. Veľký a krásny je však prírodný park, ktorý ho obklopuje. Kubánci z neho urobili chránené a záhradníkmi v pôvodnom stave udržiavané územie. Z úcty k veľkému spisovateľovi a hlavne — z lásky. Nejedna hrdina Hemingwayových slávnych kníh pochádza z Kuby.

Na Kube sa odohráva i dej jeho posledného vrcholného diela Starec a more. Keď to dielo filmovali, sám Hemingway, veľký rybár, pomáhal chytať morskú rybu, ktorá mala vo filme „hrať“. Vážila šesťsto sedemdesiat kilogramov. Videli sme aj udicu, na ktorú sa tá neopatrná ryba lapila. No, ale nepredbiehajte.

Čo teda hovorí spisovateľov kubánsky dom?

Nuž hlavne to, že život treba žiť plne a činorodo, lebo je škoda každej v záhaľke zabitej chvíle.

Hemingway vstával na svitaní a skoré ráno trávil písaním. V pracovni mu stojí veľký a krásny písací stôl s kreslom, skoro každý však vie, že písal postojácky. Aby jeho vety neboli lenivé a rozvláčne, ale stručné a jasné.

Aj tomu človek veril, aj nie. Stáť dlhé hodiny a ešte k tomu aj písať je predsa veľmi namáhavé. A tu zrazu na vlastné oči vidíš priamo v spálni vysokú poličku a na nej — starý písací stroj.

Asi to predsa bude pravda.

Manželka mu hneď pri dome dala postaviť vysokú vežičku a na jej druhom poschodí pracovňu s oblokmi na všetky strany sveta. Pekná pracovňa. Ernest však v nej nenapísal ani čiarku. Bol v nej jeden jediný raz. Iba čo si v nižších poschodiach vežičky uskladnil svoje rybárske a poľovnícke rárohy. Ešte i s bagančami najrôznejšej sorty.

Zariadenie domu je skromné. Ale čo visí po stenách! Človek si môže aj oči vyočiť. A lepšie predstaviť Ernestov búrlivý život. Hľa, tu na vás pozerá obrovská hlava byvola, s ktorým spisovateľ-poľovník prežil v Afrike strašnú chvíľu. Tam zas vlastnoručne ulovené antilopy, jelene i Istivá puma. A potom obrazy býkov. Španielskych býkov, s ktorými na corridách zápasia toreadori. Hemingway rád navštevoval býčie zápasy, obdivoval hrdinstvo zápasníka a tiež bojovnosť býka. Vo svojich knihách o tom aj často písal. Mal medzi toreadormi priateľov a jeden z jeho toreadorských priateľov vedel i maľovať. Možno jeho obrazy nie sú veľmi umelecké, ale spisovateľ ich mal rád, a tak

visia na stene v jednom rade so slávnym Picassom či Goyom.

Dokonca sám sa dal namaľovať jednému takému kamarátovi, ktorý vôbec nebol maliarom. Tá podobizeň tiež visí v jeho dome.

Prosto — keď mal niekoho rád, tak ho mal rád. A mal rád i jeho prácu. Mnoho priateľov mal práve medzi jednoduchými ľuďmi, a tí naň veru nezabúdajú. V úzkej uličke starej Havany je napríklad malinká reštaurácia, volá sa Bodegita del medio (to znamená: uprostred uličky), kam Hemingway často a rád chodieval. Bodegita je maličká ako dve dlane, steny v nej popísané, pokreslené a veru aj dosť ufúľané. Ani za svet by ju však nevymaľovali. Ešteže čo, vápnom pozotieraf vzácne písmo! Komu tu nevonía, nech sem nechodí, a hotovo.

Ernest Hemingway prežil bohatý život. V práci, v bojoch na talianskom i španielskom vlastenec-kom fronte, v cestovaní, na poľovačkách, rybačke a — pri čítaní.

Hemingway nanosil do svojho kubánskeho domu vyše desaťtisíc kníh najrôznejšieho druhu i obsahu. A keby len nanosil. On ich všetky prečítal! Niektoré obľúbené dokonca i viac ráz — veď na tých knihách aj vidieť, že tam neboli pre parádu.

Ani knihy, ktoré on sám napísal, sa nekupujú na ozdobu. Číta ich celý svet.

Ešte jedna vec pri Hemingwayovom dome zaujala človeka hneď pri príchode, a to sú — stoličky. Železné, kované, bielo ponatierané stoličky. Každá je iná a jedna krajšia ako druhá. Stoja na verande, na trávniku pod holým nebom, v zelených zákutiach útulných ako skrýše, i okolo bazéna.

Na tých stoličkách dnes nik nesedí. Kedysi však na nich sedávali priatelia. A muselo ich byť hodne.

Niektorí chodili k nemu, za inými chodieval sám.

Rybári nemali času na posiedky. Na svite vychádzali z havanského rybárskeho prístavu a celý deň sa lopotili na mori. Neraz s nimi vyplával i priateľ a pomocník Ernesto.

Tam, v havanskej štvrti Cojimar pracoval v rybárskom prístave tiež starý Santiago, neskorší hrdina knihy Starec a more.

Tam, blízko starej pevnosti, na vysokom kruhovom základe ozdobenom šiestimi stĺpmi stojí podstavec. Na ňom Ernest Hemingway, odliaty do bronzu. Hľadá na svoje milované more.

Do havanského rybárskeho prístavu i dnes smerujú loďky rybárov. Málo je však už medzi nimi osamelých Santiagov, pre ktorých by strata ulovenej ryby znamenala hlad a nešťastie. Lov rýb je dobre organizovaný, na more vychádzajú desiatky oceľových rybárskych lodí, úlovok už nie je závislý od malých člnov.

Kuba sa stáva rybárskou veľmocou. Jej moria sú plné života, a ostrov sám leží v smere ťahu mnohých druhov rýb.

Človeku je až ťažko uveriť, že pred revolúciou musela Kuba ryby dovážať. Ale bolo to tak. Čože naloviš na slabých člnoch? Dnes má Kuba skoro dve stovky mocných rybárskych lodí a niekoľko i chladiarenských. Ročný výlov sa ráta na státisíce ton.

Loví sa asi dvadsať druhov rýb a potom hlavne langusty a krevety.

Aj žralok. Videli sme ulovené žraloky spracúvať. Veru sme sa čudovali, ako zo žraloka všetko vyjde na ošoh. Koža, mäso, zubiská i plutvy.

Najväčšmi nás zaujali plné sudy žraločích zubov. Nie sú veľmi veľké, ale zato ostré, ba ešte

i zúbkované ako píľky. A krásne biele. Každý žralok má vari osem radov zubov. Tie žralošie zuby sú najnovšou módou šperkárskoho cechu a veru je to špás drahý. Vyvážajú sa do zahraničia tak ako aj na slnci sušené žralošie plutvy. Polievka z nich je zas drahou pochúťkou parádnych európskych reštaurácií.

Takže dravý žralok zarába Kubánskej republike devízy.

Pravda, loviť ho nie je ani dnes celkom bezpečná robota. Ale zato prísun je plynulý. Žralokov sa okolo Kuby potíka veru viac ako dosť.

Čítala som kdesi, že pred revolúciou žila Kuba chrbtom obrátená k moru. Nemala možnosť ťažiť

z jeho bohatstiev, ba azda si takú možnosť ani neuvedomovala.

Keby dnes prišiel Ernest Hemingway do havanského rybárskeho prístavu, mal by veru čo obzerať. Lode, chladiarne, výrobnú ťadu i továreň na rybiu múčku.

Bol by iste šťastný, že sa časy tak zmenili. Že jeho Kuba sa na prospech svojho ľudu obrátila čelom aj k moru.

Tak ako je z pobrežia k moru obrátená bronzová tvár Ernesta Hemingwaya...

(Pokračovanie)

ILUSTRUJE DANA ZACHAROVA

Milí naši Slniečkári

Vaším obľúbeným čítaním, ako nám píšete, sú nielen rozprávky, povesti a dobrodružné príbehy, ale aj poviedky, romány, príbehy o dnešných deťoch, vašich vrstovníkoch. V týchto knihách často nájdete aj seba, odpoveď na svoje problémy doma, v škole či v pionierskom kolektíve. Tejto tvorbe sa venujú mnohí slovenskí spisovatelia. Ich knihy dávajú umelecký obraz o vašom detstve, našej dobe i detstve vašich vrstovníkov v nedávnej minulosti.

Keď sme sa v redakcii strojili písať súťažnú otázku na túto tému, práve prišiel náš dobrý známy Jožko Mrkvička, že on nám **otázku č. 5** prepíše na stroji. Neodmietli sme pomoc — a tu je výsledok.

Kyška Joška Mričku / Ľahko je

SPRÁVNE ODPOVEDE NA SÚŤAŽNÚ OTÁZKU Č. 5

L. Zúbek: Jar Adely Ostrolúckej / R. Moric: O Blažejovi, čo sa nebál / M. Ďuričková: Danka a Janka / H. Križanová-Brindzová: Šťastnú cestu, Dušan / F. Gabaj: Maturantka Eva / J. Bodenek: Ivkova biela mať / H. Zelinová: Jakubko / J. Kostra: Janko Hraško / F. Král: Jano / E. Ondrejov: Jerguš Lapin / K. Bendová: Jožko Pletko / M. Ďuričková: Jožko Mrkvička / T. Vansová: Julinkin prvý bál / E. Gašparová: Jurkove obrázky / M. Ďuričková: O Katarínke a túlavom vrchu / M. Jančová: Kojko hľadá rozprávku / M. Grznárová: Matko a Kubko / V. Handzová:

Madlenka / M. Ďuričková: Majka Tárajka / M. Rázus: Maroško / Maroško študuje / E. Čepčeková: Monika / Nezabudni, Monika / J. Alexy: Ondrejko / J. Beňo: Ondrej Ondrejko a Zelený kráľ / J. Čiger-Hronský: Sokoliar Tomáš / H. Zelinová: Do videnia, Zuzanka.

KNIHU POSIELAME TÝMTO DESIATIM VÝHERCOM:

Bohumil Antálek, Malacky; Anna Hrubá, Košice; Andrej Vician, Čáry; Helena Juhásová, Geča; Rastislav Pšenka, Bánovce n/Bebr.; Irena Števková, Bratislava; Andrea Belková, Modra; Michal Babinec, Rybník; Marek Hundža, Rožňava; Emília Kalaninová, Humenné.

mustangovi / Čierna pionierka / Krásna múdra mušľa / Sloník majstra Machuľku / Veľké žlté vtáky / Modrá stužka v твоjich vlasoch / Kat mlčanlivého vlka / O Haríkovi a Billovi, troch kamarátoch / Mama, urob silné ticho / Hrušky nášho detstva / Stena priateľstva / Krutý mustang / Päťkrát som ušiel / Ráno sa tmy nebojím / My z ôsmej B / O babke z Ostrého vrchu / Doporučená zásielka / Zakliata planéta / Chlapci z kaše.

Nepozorný Jožko nielenže dal knižku o sebe na prvé miesto, ale urobil v názve každej knihy chybu a vynechal aj mená spisovateľov. Urobil to vari naschvál, aby sa vám ťažšie hádalo. **Vašou úlohou je napísať aspoň sedem správnych názvov diel a ich autorov.**

Vaše odpovede čakáme do konca januára 1978.

PETER JEDINÁK, LŠU Prešov

ANKETA A SÚŤAŽ ZLATÉ SLNIEČKO ● ANKETA A SÚŤAŽ ZLATÉ SLNIEČKO ● ANKETA

Nevideli ste Bobinka?

Už dlhší čas opatrujeme s Janou tetu Boženu. Hoci má už veľa rokov, je stále čulá, pracovitá, a tak nám často nezostane iná robota ako prebehnúť sa s jej psíkom Bobinkom. Raz sme mali v škole voľno. Hneď ráno sme teda zabehli za našou tetou. Najprv sme povysávali, umyli riad a potom hurá na kopec s Bobinkom. Malý chlpič uháňal cez sídlisko a my sme za ním ledva stačili.

„Ja už nevládzem! Vieš čo? Pusťme ho.“

„Nedbám!“ súhlasím.

Janka chytila obojek a zľahka ním mykla. Povolil. Bobinko sa vytrhol, svižko poskočil a rozbehol sa. Potom skákal a behal ako zjašený, naháňal motýle, obzeral si kvety, váľal sa po tráve.

„Bobinko!“ zakričala som z celej sily.

Ani si ma nevšímol.

Priložili sme si dlane k ústam:

„Bobinkóóó...“ vrieskali sme.

„Je už ďaleko. Nepočuje nás,“ povedala som smutne.

Zahľadeli sme sa na sotva viditeľnú bodku, ktorá sa strácala v diaľke.

Rozbehli sme sa až na koniec lúky. Po našom Bobinkovi však nebolo ani stopy. Prešli sme po všetkých uliciach a uličkách nášho sídliska.

Ľudia sa práve vracali z roboty. V húfoch sa valili z autobusových zastávok. Spýtovali sme sa každého, koho sme stretli: „Nevideli ste Bobinka?“

Nechápavo na nás pozerali.

„Takého malého psíka. Na chrbáte má veľké hnedé škvrny. Inak je celý celučičký biely,“ vysvetľujeme.

V duchu som premýšľala: Teta je sama. Má už len Bobinka. Je to jej

jediný spoločník. Čo jej povieme, keď prideme domov bez neho? A čo nám potom povie ona?

Jana bola tiež akási zamyslená. Bolo vidieť, že ani jej to nie je všetko jedno.

Obehli sme už niekoľkokrát celé sídlisko.

„Nevideli ste Bobinka?“

Bezvýsledne.

Slonko sa už naklonilo nad hory, keď sme so spustenými hlavami kráčali k tete Božene. Boli sme unavené a nešťastné.

„Možno sa vráti, keď sa zotmie,“ utešovala ma Jana, hoci sama tomu veľmi neverila.

Posledný raz som sa nadýchla a odhodlaná znášať svoj trest pritlačila som prst na zvonček.

Zrazu sa otvorili dvere a s radostným štekaním na nás vyskočil malý, škvrnitý, za groš psík.

Najkrajší a najmilší havko na svete!

EVA ČOBEJOVÁ, Banská Bystrica

Zápisník Slniečka

SÚŤAŽ. V predvečer 60. výročia VOSR Slovenský literárny fond vyhlásil výsledky literárnej súťaže, vy písanej na počesť tohto slávneho jubilea. V kategórii literatúry pre deti a mládež získala II. cenu Dagmar Wagnerová-Škamlová za zbierku poézie Vesmírna svadba, III. cenu Mária Ďuričková za zbierku historických poviedok Prešporský zvon, Vlado Bednár za prózu Veľká dobrodružná vlastiveda a Peter Ševčovič za televíznu hru pre mládež Biele vrany. Spisovateľ Dušan Dušek získal odmenu za rukopis prózy Pištáčík.

VZÁCNY HOST. V mesiaci ZČSSP navštívila Bratislavu významná sovietska spisovateľka pre deti, laureátka Leninovej ceny Agnija Bartová. Počas svojho pobytu v hlavnom meste SSR besedovala o svojich veršoch, ktoré pod názvom Lampášik vydali Mladé letá, s deťmi na ZDS ZČSSP na Beňovského ulici.

PRIATELIA. Pod týmto názvom začali Mladé letá vydávať edíciu, ktorá bude prinášať príbehy zo života detí v socialistických krajinách. V tomto roku vychádza v edícii

pútavá próza sovietskeho autora Anatolija Moškovského Akcia „A“ a pioniersky román Jána Navrátila Žltý mustang.

NÁŠ TIP. V tomto mesiaci stáva sa „tipom Slniečka“ nová zbierka veršov Tomáša Janovica Dín a Dán. Sme presvedčení, že všetci, ktorí radi čítajú i recitujú veselé básničky, budú s naším názorom súhlasiť.

KNIŽKY, KTORÉ ŤA POTEŠIA. Tak sa nazýva rozsiahly magazín, ktorý vydalo vydavateľstvo Mladé letá, aby informovalo deti aj ich rodičov o knihách roku 1977. Neváhajte, ale zaujímajte sa o magazín u svojich dôverníkov KMČ.

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 801 00 Bratislava, Klincová 35/a. Telefón 681-58. Šéfredaktor Ján Turan, zást. šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje PNS. Informácie o predplatnom a objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

SLOWNIK CUDZYCH SLV SLOV

január

BACIL

Bacil je drobná
a meda sa vydie

ale naša sestra, mámka ukazal
bacila v pucha jeho. Bol v tonankovej
skatulia, ~~skatulia~~ ~~skatulia~~ ~~skatulia~~

Bacil je mesimpalycki

Tichá
novčka: Keď pôjde
naštvor chorého, mebuchajte
dvermy, abí samu
nesplášli bacily.

Joško
Mirovička
spáč

